

CZŁOWIEK WE WSPÓŁCZESNEJ KULTURZE

Beata Pituła

Kłopoty z kulturą

Nie ma nic bardziej nieokreślonego niż słowo kultura

Johann Gottfried Herder, *Myśli o filozofii dziejów*,
przeł. J. Gałeczki, Warszawa 1952, t. I, s. 74

Koncepcje kultury - próby definicji

Koncepcje kultury

- próby definicji

- Model aksjologiczny rozpatruje kulturę jako całość wartości duchowych i materialnych, które są wytworzone przez człowieka.
- Antropologiczny widzi w kulturze całość produktów sztucznie wytworzonych przez ludzi (tzw. druga przyroda).
- Hermeneutyczny odnosi się do kultury jako do wielości tekstów interpretowanych i uświadamianych przez człowieka.
- Dydaktyczny traktuje kulturę jako sferę, którą człowiek przyswaja sobie w nauczaniu a nie dziedziczy genetycznie.

Koncepcje kultury

- próby definicji

- ▶ Ideacyjny określa kulturę jako duchowe życie społeczeństwa, jako twórczość, jako ciąg idei przechowywanych w pamięci.
- ▶ Historyczny uznaje, że kultura jest produktem historii społeczeństwa i rozwija się przez przekazywanie człowiekowi doświadczenia na drodze wymiany między pokoleniowej.
- ▶ Osobowościowy traktuje kulturę jako aktualizację społecznej natury człowieka.
- ▶ Normatywny traktuje kulturę jako zbiór norm i reguł porządkujących ludzkie życie.

Koncepcje kultury

- próby definicji

- Psychologiczny dostrzega w kulturze społeczne uwarunkowania własności ludzkiej psychiki.
- Semiotyczny rozpatruje kulturę jako system wykorzystywanych w społeczeństwie znaczeń.
- Symboliczny traktuje kulturę jako zbiory symboli.
- Synergetyczny rozpatruje kulturę jako samo rozwijający się system.
- Socjologiczny traktuje kulturę jako determinantę rozwoju społecznego.
- Funkcjonalny charakteryzuje kulturę z perspektywy pełnionych przez nią funkcji w społeczeństwie.

Związek kultury i edukacji

Związek kultury i edukacji

W refleksji pedagogicznej kultura definiowana jest jako fenomen społeczny, jako ogólny moment wartościująco – regulatywny, nie tyle jako poszukiwanie środków przetrwania ile raczej jako pragnienie człowieka, by mieć udział w realizacji zadań ludzkości.

Jako: „produkty duchowej i materialnej działalności człowieka i jakości samego człowieka jako nosiciela i twórcy kultury”.

M. Gałaś, Edukacja kulturalna jako wyzwanie współczesności,
Edukacja 1999, nr 3., s.16

Związek kultury i edukacji

Edukacja to:

„stopniowy sposób opanowywania kultury”

(w powszechnej świadomości to narzędzie do oceny cech osoby (kulturalność osoby), proces kompatybilny z kulturą i jednocześnie kulturotwórczy.

W. Jakubowski, Edukacja w świecie kultury POPularnej,
Impuls, Kraków 2006

Dlatego:

Edukacja jest odbiciem kultury danej epoki
i jej modyfikatorem

(poszukiwanie modelu edukacji adekwatnego do niej
reformy edukacji, modyfikacje systemów edukacji)

Kultura EDUKACJA CZŁOWIEK

[...] dla nauk społecznych nie ma społeczeństw czy jednostek niekulturalnych. Każde społeczeństwo posiada kulturę, choć może to być kultura ogromnie prosta, każda zaś jednostka jest kulturalna, w sensie uczestnictwa w takiej czy innej kulturze.

Ralph Linton, Kulturowe podstawy osobowości,
PWN, Warszawa 1975, s. 42

Intencje współczesnej edukacji kulturalnej (Genewa 1992)

Wprowadzenie do wiedzy i oceny dziedzictwa kulturowego oraz do uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Zaangażowanie w procesy upowszechniania kultury.

Uwrażliwienie na równoprawość kultur.

Prowadzenie edukacji estetycznej i artystycznej.

Przygotowanie do krytycznego odbioru treści przekazywanych przez masmedia.

Kształcenie wielokulturowe.

Trzy nurty w edukacji kulturowej człowieka

Romantyczny pozwalający na wyrażanie intelektualnego krytycyzmu i ciekawości.

Transmisji kulturowej, której celem jest przekazywanie edukowanym zasobów wiedzy, norm i wartości wypracowanych przez pokolenia poprzednie.

Progresywny adaptujący, modyfikujący znane wzorce kulturowe i kreujące nowe stosownie do potrzeb społeczeństwa.

Spory o kulturę w edukacji

Kultura wysoka czy niska?

Masowa, popularna czy elitarna?

Regionalna czy globalna?

A może i ???

Źródła niezgodności we współczesnej edukacji:

Rozbieżność między dwoma podejściami
metodologicznymi do sposobów eksploracji ludzkiej
działalności -

klasycznym

(racjonalizm, determinizm, reedukacja, zamknięcie,
określoność, etc.)

oraz post nie klasycznym

(relatywizm, ambiwalencja, otwartość, nieliniowość, etc.).

Źródła niezgodności we współczesnej edukacji:

Sprzeczność/rozbieżność/problematiczność wynika bowiem z faktu, że edukacja mająca charakter humanistyczny była (a często i dalej jest) badana, projektowana i realizowana przy pomocy środków pozytywistycznych właściwych naukom przyrodniczym. Efektem tego jest cały szereg wzorców, standardów pochodzących z pozytywistycznego rozumienia wiedzy naukowej.

Zjawiska kulturowe powstają i istnieją inaczej niż zjawiska przyrodnicze, edukacja jest więc skomplikowanym fenomenem historyczno-kulturowym i dlatego trzeba ją opierać na poznaniu fenomenologicznym, opierającym się przede wszystkim na indywidualizacji znaczeń i sensów.

Źródła niezgodności we współczesnej edukacji:

Dlatego nauczanie oraz rozwój człowieka powinny realizowane być w przestrzeni kultury przy wykorzystaniu metod humanistycznych głównie integracji i dialogu, nakierowane na osobowość, wartościujące duchowe podstawy bytu.

Historyczny i genetyczny związek edukacji i kultury jest uznany w historii, kulturoznawstwie, pedagogice, psychologii, antropologii i in.

Sergiusz Hessen twierdzi, że „cel współczesnego życia kulturalnego społeczeństwa to cel edukacyjny, „[...] między kulturą a edukacją zachodzi zgodność”.

„Edukacja jest kulturą osoby; rodzajów edukacji winno być tyle, ile jest odrębnych wartości w kulturze”.

Dziękuję za uwagę